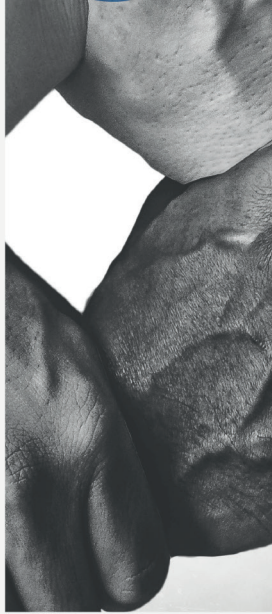
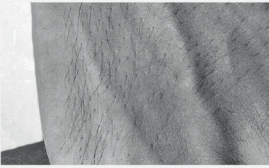

YURT DIŐINDAKİ
VATANDAŞLARIMIZIN

AYRIMCILIK ALGISI

2021

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

**YURT DIŐINDAKİ
VATANDAŞLARIMIZIN
AYRIMCILIK ALGISI
ARAŐTIRMASI
2021**

NE SAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele
n e s a m . y t b . g o v . t r

Haziran 2022

YURT DIŐINDAKİ VATANDAŞLARIMIZA YÖNELİK AYRIMCILIK ALGISI ARAŐTIRMASI

GİRİŐ

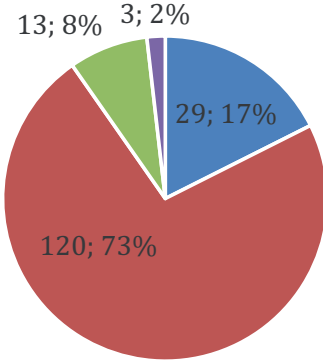
Yurt dıŐında kitlesel anlamda 60 yıllık bir tarihe sahip Türk diasporası, 6,5 milyon nüfusu ve 4. nesle ulaşan genç ve dinamik yapısıyla bulunduğu ülkelerin ekonomik ve sosyal açıdan taşıyıcı unsurlarından biri haline gelmiştir. Misafir işçiden vatandaşlığa uzanan bu süreçte hem anavatanın hem de yeni vatan haline gelen mesken ülkeden beklentiler ve ihtiyaçlar farklılaşmış ve çeşitlenmiştir. Bir ülkede köken, din ve anadil bakımından azınlıkta kalan dezavantajlı gruplara, ilgili ülkenin hem ulusal mevzuatından hem de uluslararası hukuktan kaynaklı belirli korumalar sağlanıyor olsa da bu yasal çerçeve, günümüzün insan hareketliliğini artık taşıyamamaktadır. Mevzuattaki boşlukların yanı sıra, uygulamada kimi kamu görevlilerinin bilgi eksikliği ya da sahip oldukları ideolojik duruş, sadece Türk diasporasının değil, bütün göçmen kökenli grupların ayrımcılık ve hak ihlalleri ile sıklıkla karşılaşmaları sonucunu doğurmaktadır.

Yaşanan ayrımcılığın boyutlarının daha iyi anlaşılabilmesi ve bu alanda uluslararası işbirliğinin tesisini sağlamak amacıyla Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı "Ayrımcılık Algısı AraŐtırması" başlığı altında diasporamıza yönelik bir anket çalışması gerçekleŐtirmiŐtir. 2021 yılının aralık ayı içerisinde online olarak gerçekleştirilen ankete toplam 165 kişi katılım göstermiştir. Hiçbir kimlik ve iletiŐim bilgisi talep edilmeyen online form, Avrupa'da yaşayan Türk gençlerine ve STK temsilcilerine iletilmiş, bu kişiler gönüllülük esasına göre formu doldurmuş ve çevreleri ile paylaşmıştır. Bu bağlamda araŐtırmanın sınırlılıklarından biri, ankete katılacak örneklem grubunun spesifik olarak belirlenmemiş olmasıdır. Bununla birlikte katılımcıların vatandaşlık, ülke, cinsiyet, yaş, eğitim durumu gibi konulardaki dağılımı, raporun devamında görülebileceği gibi oldukça dengeli seyretmiştir. Anket çalışmalarında sıkça rastlanan bir diğer sınırlılık, katılımcıların belirlenmiş sorulara belirlenmiş seçeneklere göre cevap veriyor olmasıdır. Bu bakımdan ilerleyen dönemde bu alandaki araŐtırmaların derinlemesine mülakat ve odak grup görüşmeleri gibi yöntemlerle desteklenmesi büyük fayda sağlayacaktır.

ANKET SONUÇLARI

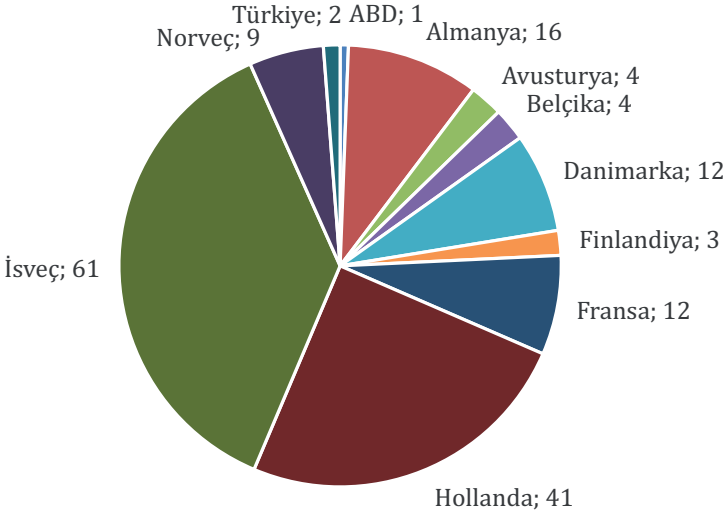
Katılımcılara formda ilk olarak yöneltilen "Vatandaşlık durumunuz nedir?" sorusuna verilen cevaplara göre, katılımcıların yüzde 73'ü (120 kişi) çifte vatandaşlığa sahiptir. Sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına sahip kişi sayısı 29, sadece ikamet ettiği ülkenin vatandaşlığına sahip kişi sayısı 3 ve mavi kartlı katılımcı sayısı 13'tür. Oransal olarak katılımcıların yüzde 83'ü yaşadıkları ülkenin vatandaşlığına sahiptir. Bu bakımdan, ankete cevap verenler içinde, ilgili ülkede vatandaşlığa sahip olanlar oransal olarak ağırlıkta olup hukuken ülkedeki baskın demografik unsurlarla eşit statüye sahiptirler. Ankete katılanlardan göçmen statüsünde olanlar ile vatandaşlığa sahip olanların ayrımcılık algısına ilişkin cevapları ilerleyen bölümlerde karşılaştırmalı olarak verilecektir.

Vatandaşlık Durumu

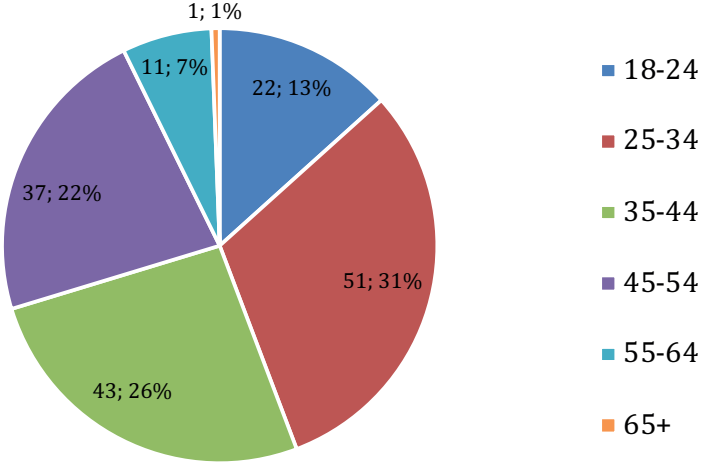
- Sadece T.C. Vatandaşım
- Çifte Vatandaşlığım var.
- İkamet ettiğim ülkenin vatandaşlığım ve Mavi Kart sahibiyim.
- Sadece ikamet ettiğim ülkenin vatandaşlığına sahibim.

Ülke Dağılımı

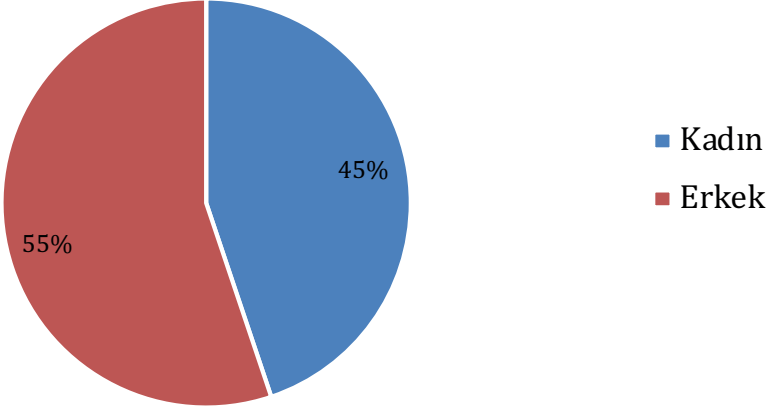
Ankete en fazla katılım, Türk nüfusun da yoğunlukta olduğu Hollanda, Fransa, ABD, ve İsveç'ten sağlanmıştır. Yurtdışı Vatandaşlar Daire Başkanlığının görev alanındaki 14 ülkeden İtalya, Kanada ve Birleşik Krallık hariç diğer ülkelerin tamamından yanıtlar alınmıştır.

Yaş Dağılımı

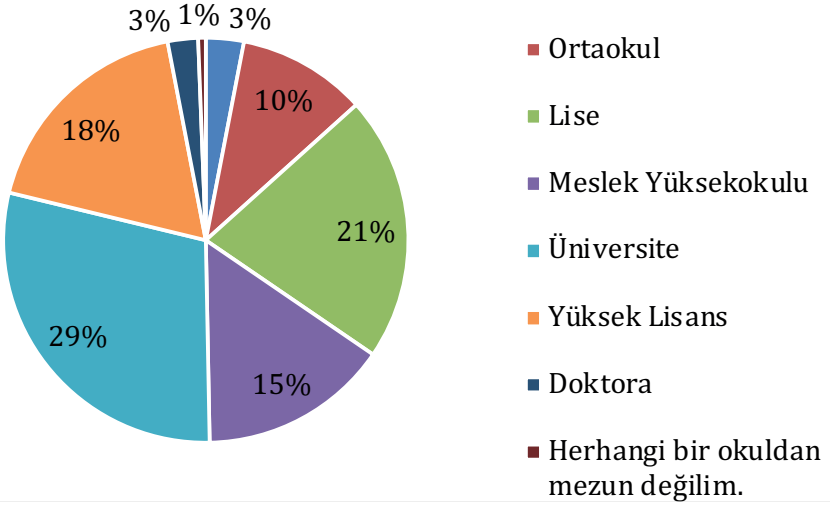
Katılımcılar arasındaki yaş dağılımının da orantılı olduğu görülmektedir. Anket 18 yaş üzeri kişilerin erişimine açılmıştır. 25-34, 35-44 ve 45-54 yaş aralıklarının oranı birbirine yakındır. En düşük oran 65 yaş üzeri kişilerin oranıdır. Bu yaş grubunda katılımın düşük olmasının, İnternet kullanımı ile bağlantısı olabileceği düşünülmektedir.

Cinsiyet

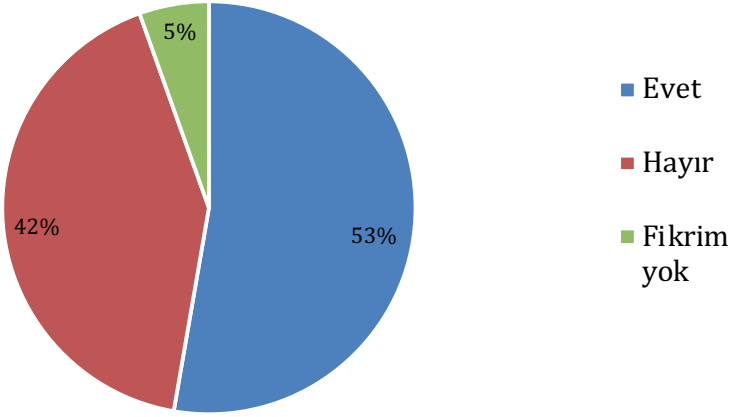
Ankette cinsiyet dağılımı açısından da yakın bir oran yakalanmıştır. Katılımcıların yüzde 55'i erkek, yüzde 45'i kadındır.

Eğitim Durumu

Eğitim durumu açısından katılımcıların çoğunluğunu yüzde %29 oranı ile niversite mezunları oluşturmaktadır. İkinici sırada yüzde %21 ile lise mezunları, üçüncü sırada yüzde %18 ile yüksek lisans mezunları, dördüncü sırada yüzde %15 ile meslek yüksekokulu mezunları yer almaktadır. Katılımcılar arasında ortaokul ve ilkokul mezunları olduğu gibi doktora mezunları da yer almaktadır. 1 kişi herhangi bir okuldan mezun olmadığını belirtmiştir.

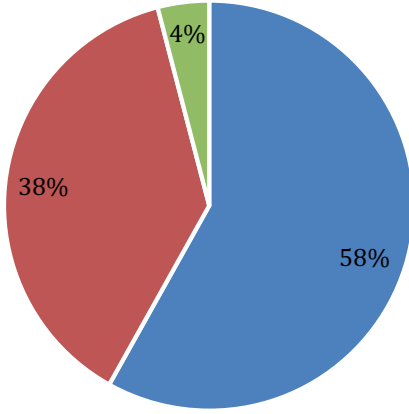
Yaşadığınız ülkenin vatandaşları ile eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Ayrımcılık algısına ilişkin ilk soruda katılımcıların yüzde 42'si yaşadığı ülkenin vatandaşları ile aynı haklara sahip olmadığını düşünmektedir. Yüzde 53'ü ise yaşadıkları ülkenin vatandaşları ile aynı haklara sahip olduğunu düşünmektedir. Yüzde 5'lik orandaki katılımcı "fikrim yok" cevabını vermiştir. Kadınlar ve erkeklerin bu soruya verdiği cevapta oransal olarak kadınların yarıdan fazlası ülkenin vatandaşlarıyla eşit haklara sahip olduğunu düşünürken erkeklerde bu oran yarı yarıya düşmektedir. Göçmen statüsünde olanlarda ise bu soruya hayır diyenlerin oranı yüzde 52'ye çıkmakta, ilgili ülkede vatandaşlığa sahip olanlarda ise bu oran yüzde 40'a inmektedir.

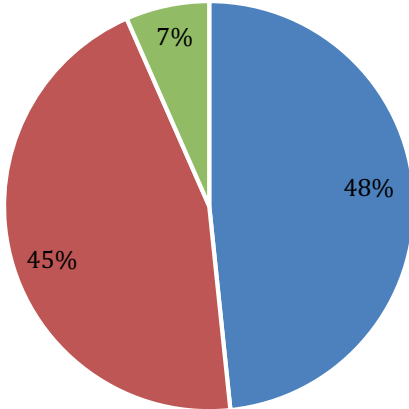
Yaşadığınız ülkenin vatandaşları ile eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Kadın

- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

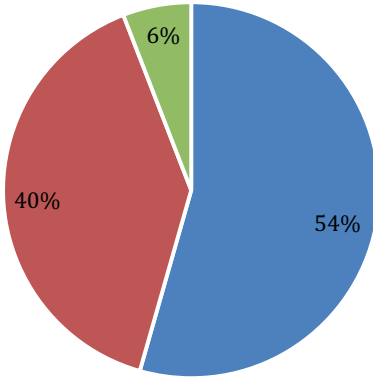
Erkek

- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

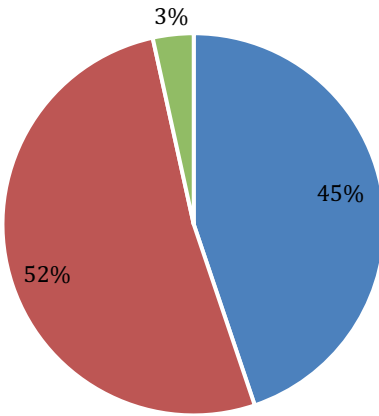
Yaşadığınız ülkenin vatandaşları ile eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

Vatandaş

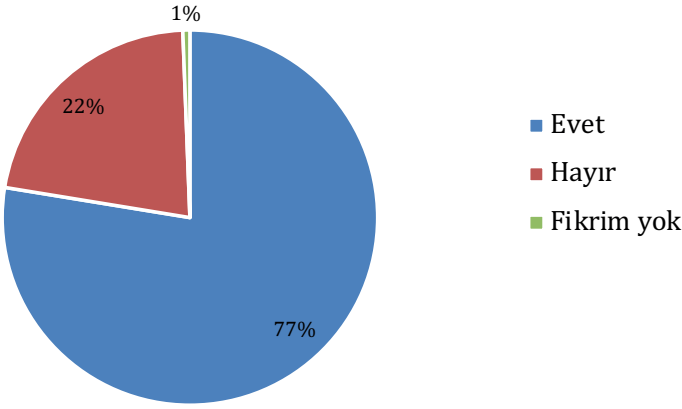
- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

Göçmen

- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

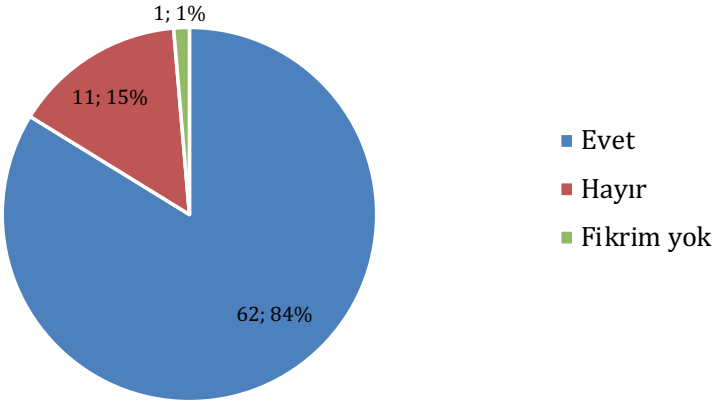
Yaşadığınız ülkede etnik kökeniniz veya dini inanışlarınıza yönelik ayrımcılık olduğunu düşünüyor musunuz?

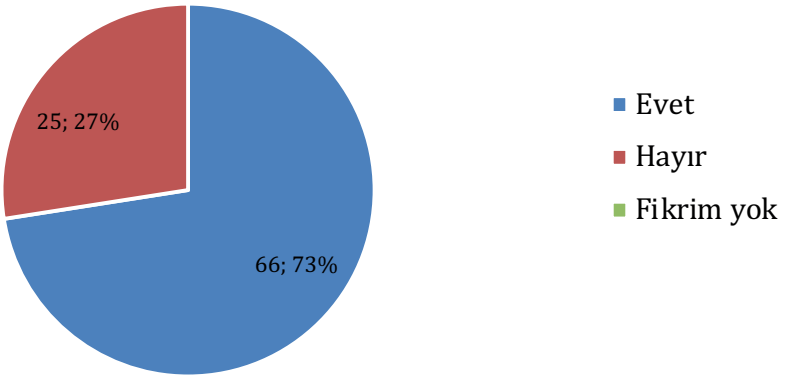
Katılımcıların yüzde 77'si yaşadıkları ülkede etnik köken veya dini inanışlarına yönelik ayrımcılık olduğunu düşünmektedir. Sadece yüzde 22'lik oran ayrımcılığın olmadığını düşünmektedir. Katılımcıların yüzde 1'i bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcılarda ayrımcılık olduğunu düşünenlerin oranı %84'e çıkarken, erkekler için bu oran yüzde 73'tür. Yasal statü bakımından ise vatandaş olanların yüzde 80'i ayrımcılık olduğunu belirtirken göçmenlerde ise bu oran yüzde 66 olmuştur.

Yaşadığınız ülkede etnik kökeniniz veya dini inanışlarınıza yönelik ayrımcılık olduğunu düşünüyor musunuz?

Kadın

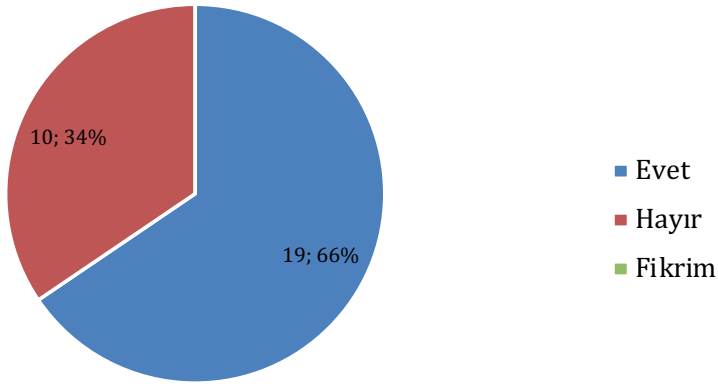

Erkek

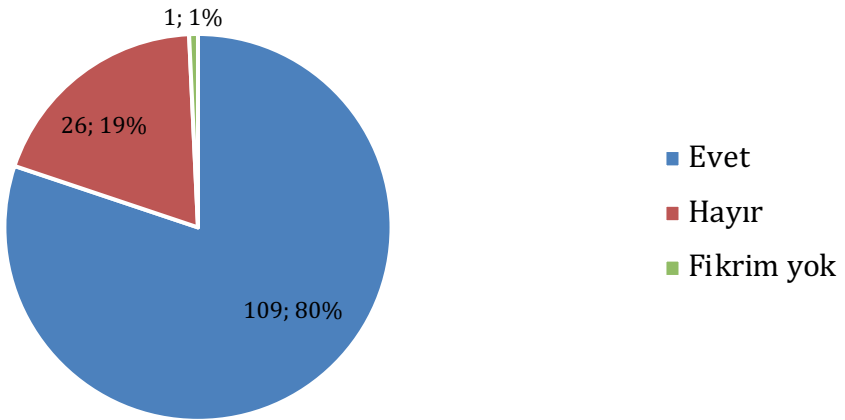

Yaşadığınız ülkede etnik kökeniniz veya dini inanışlarınıza yönelik ayrımcılık olduğunu düşünüyor musunuz?

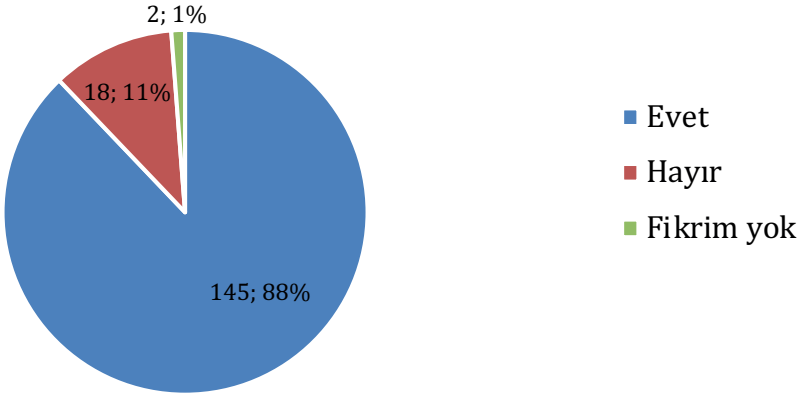
Göçmen

Vatandaş

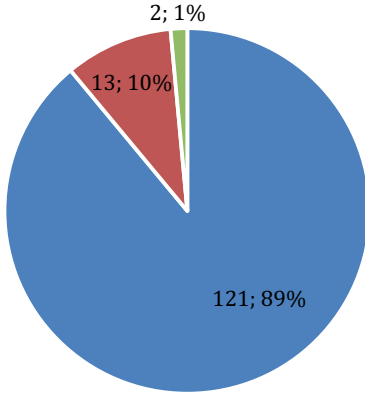
Yaşadığınız ülkede son yıllarda ırkçılık veya ayrımcılığın arttığını düşünüyor musunuz?

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (yüzde 88) yaşadıkları ülkede ırkçılık ve ayrımcılığın son yıllarda arttığını düşünmektedir. Bu oran kadın ve erkek katılımcılar özelinde değişmemektedir. Vatandaş statüsünde olanlarda ise artış olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 89, göçmen statüsünde olanlarda ise bu oran yüzde 83 olmaktadır.

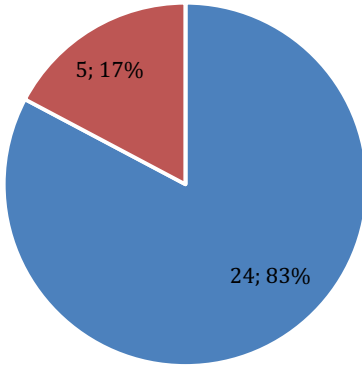
Yaşadığınız ülkede son yıllarda ırkçılık veya ayrımcılığın arttığını düşünüyor musunuz?

Vatandaş

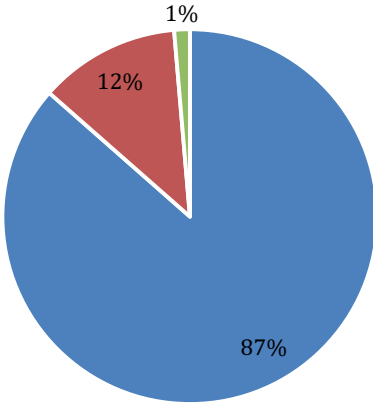
- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

Göçmen

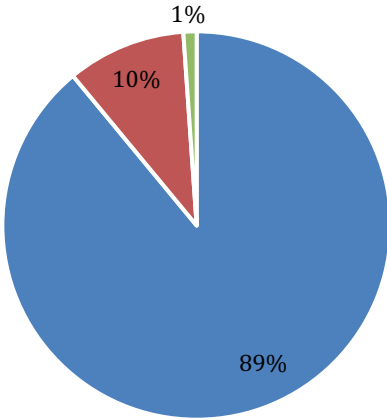
- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

Kadın

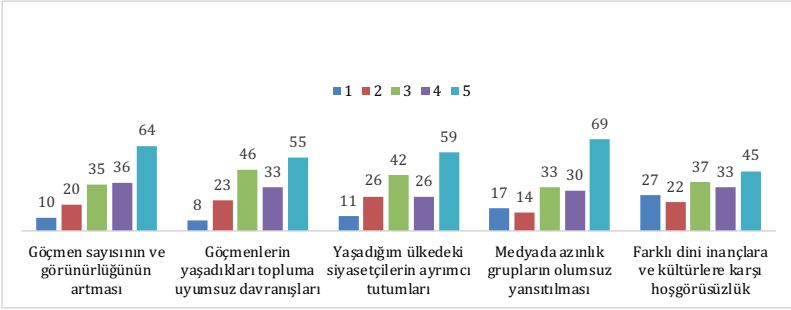
- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

Erkek

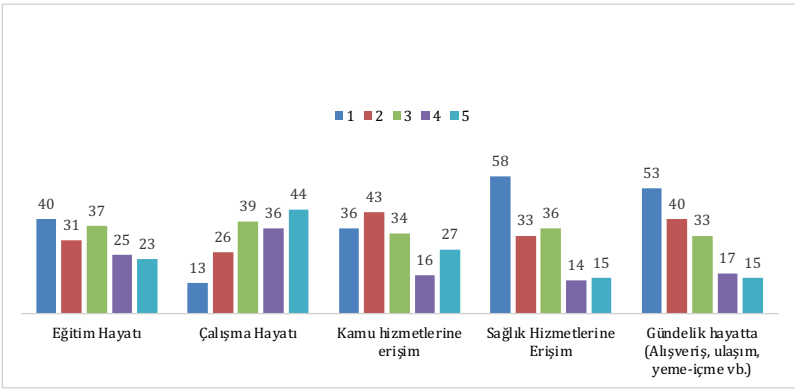
- Evet
- Hayır
- Fikrim yok

Yaşadığınız ülkede yabancı düşmanlığına yol açan etkenleri puanlayınız. (1 en az etkili, 5 en çok etkili olacak şekilde.)

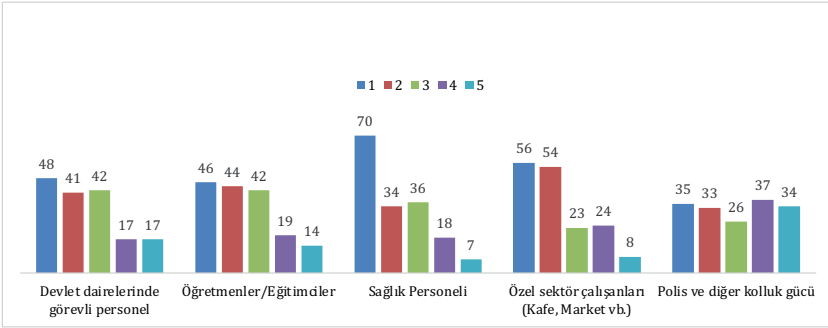
Katılımcılar, yaşadıkları ülkedeki yabancı düşmanlığına yol açan en önemli etken olarak (69 yanıt) "Medyada azınlık gruplarının olumsuz yansıtılması"ni göstermişlerdir. Sıralamada ikinci en önemli etken (64 yanıt) olarak "Göçmen sayısının ve görünürliğünün artması" ve üçüncü sırada "Yaşadığım ülkedeki siyasetçilerin ayrımcı tutumları" yer almaktadır. "Göçmenlerin yaşadıkları topluma uyumsuz davranışları" dördüncü sırada, "Farklı dini inançlara ve kültürlere karşı hoşgörüsüzlük" beşinci sırada yer almaktadır. Katılımcılara göre medya yabancı düşmanlığının temel sebeplerinden biriyken göçmenlerin kendinden kaynaklı olabilecek uyumsuz davranışları ise düşük etkideki sebepler olarak cevaplara yansımaktadır.

Yaşadığınız ayrımcılık olduğunu düşünüyorsanız ayrımcılığın en yoğun olduğu alanları puanlayınız. (1 en az yoğun, 5 en çok yoğun olacak şekilde.)

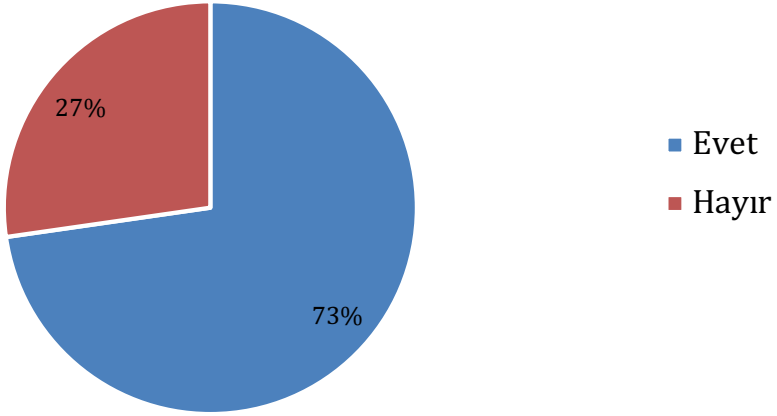
Ayrımcılığın yoğun olduğu alanların başında, çalışma hayatı (44 yanıt) gelmektedir. İkinci sırada kamu hizmetlerine erişim (27 yanıt), üçüncü sırada eğitim hayatı, dördüncü sırada ise gündelik hayatta ayrımcılık ve sağlık hizmetlerine erişim eşit oylanarak yer almıştır.

Gündelik hayatta en çok ayrımcılık yapan grupları puanlayınız. (1 en az yoğun, 5 en çok yoğun olacak şekilde.)

Katılımcılara göre ayrımcılık yapan gruplar veya kişilerin başında ise (34 yanıt) polis ve diğer kolluk güçleri gelmektedir. İkinci sırada (17 yanıt) devlet dairelerinde görevli personeller, üçüncü sırada (14 yanıt) öğretmenler/ eğitimciler gelmektedir. Özel sektör çalışanları ve sağlık personelleri ayrımcılık yapan gruplar arasında son sıralarda yer almaktadır.

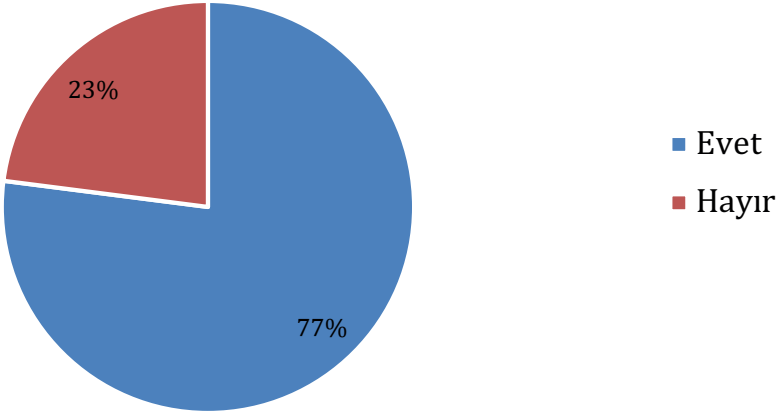
Hiç ayrımcılığa uğradınız mı?

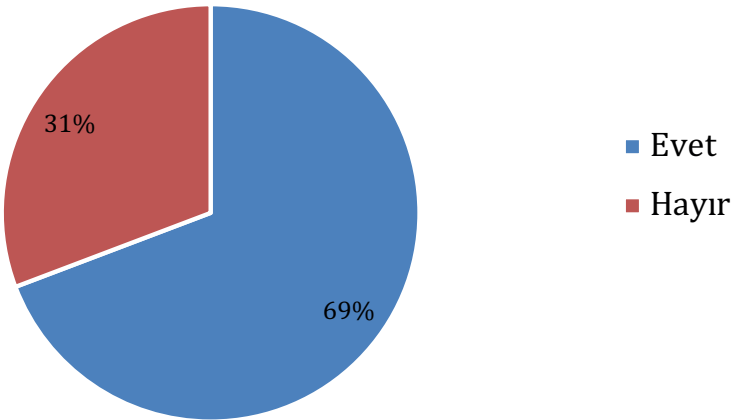
Hiç ayrımcılığa uğradınız mı sorusuna katılımcıların yüzde 73'ü evet cevabını vermiştir. Bu sonuç anketin büyük oranda ayrımcılığı şahsen deneyimlemiş kişiler tarafından cevaplandığını göstermesi açısından önemlidir. Bu oran kadınlarda yüzde 77'ye çıkarken erkeklerde yüzde 69 oranında olmaktadır.

Hiç ayrımcılığa uğradınız mı?

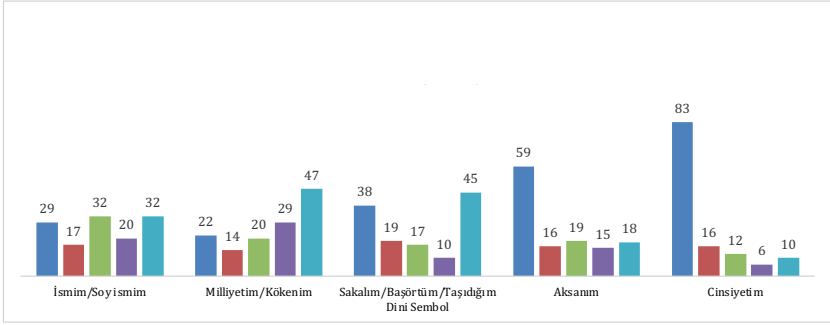
Kadın

Erkek

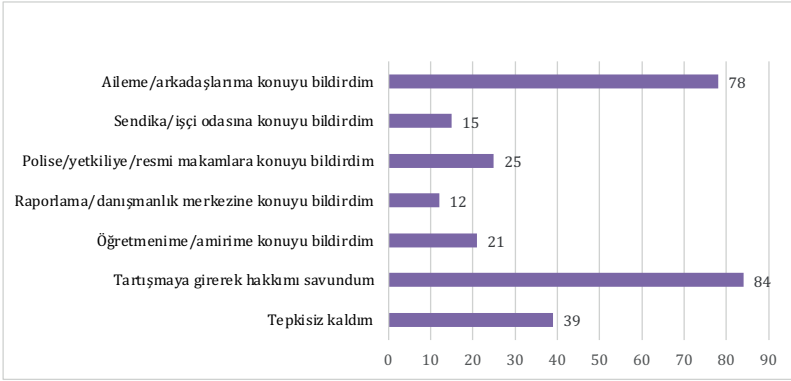

Ayrımcılığa uğradıysanız, ayrımcılığa uğramanıza yol açan nedenleri puanlayınız. (1 en az etkili, 5 en çok etkili olacak şekilde.)

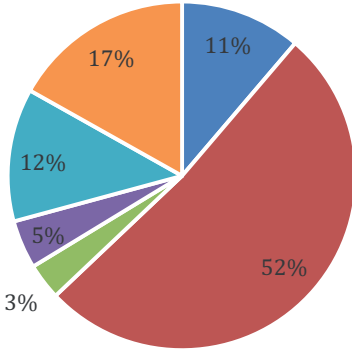
Katılımcılar, “Milliyetim/Kökenim” (47 yanıt) ve “Sakalım/Başörtüm/ Taşdığım Dini Sembol” unsurlarını (45 yanıt) yabancı düşmanlığına yer açan en önemli etken olarak görmektedirler. Üçüncü sırada, “İsmim/ Soyismim” unsuru yer almaktadır. “Aksanım” ya da “Cinsiyetim” ise daha düşük etkideki unsurlar olarak cevaplara yansımaktadır.

Ayrımcılığa uğradıysanız nasıl bir tepki verdiniz?

Katılımcılardan ayrımcılığa uğrayanların büyük bir çoğunluğu (84 yanıt) "Tartışmaya girerek hakkını savunduğunu" belirtmiştir. "Aileme/arkadaşlarıma konuyu bildirdim" diyenlerin sayısı 78'dir. Tepkisiz kaldığını belirtenlerin sayısı ise 39'dur. Raporlama/danışma merkezi, polis/yetkili/ resmi makamlar, sendika/işçi odası gibi resmi makamlara konuyu bildirme/rapor etme oranları ise oldukça düşüktür.

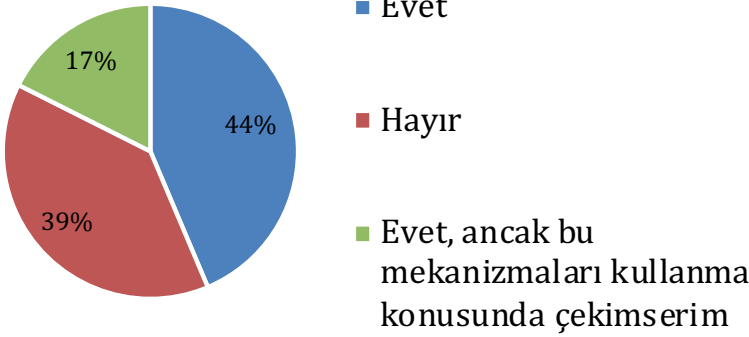
Ayrımcılığa uğradığınızda tepkisiz kaldıysanız, tepki göstermemenizin sebebi nedir?

- Ne yamam gerektiğini bilmiyorum
- Çözümü olmadığını düşünüyorum
- Korkuyorum
- İnanmayacaklarını düşünüyorum
- Önemsemiyorum

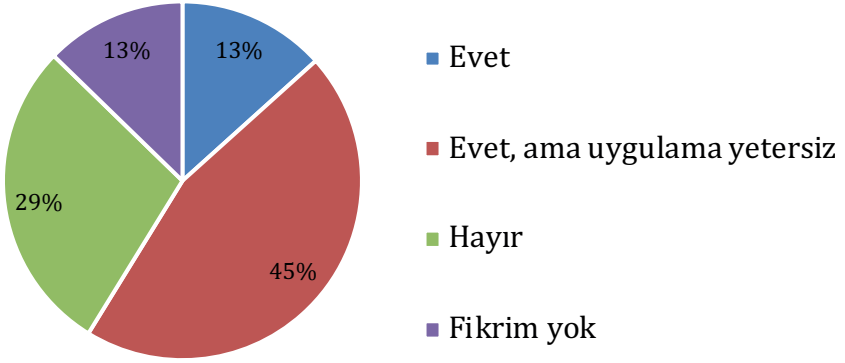
Ayrımcılığa uğrandığında tepkisiz kalma sebepleri "Çözümü olmadığını düşünüyorum", "Alıştım", "Önemsemiyorum" olarak ifade edilmiştir. Bir önceki cevapla bağlantılı olarak kişilerin resmi makamlara konuyu bildirmemesi de çözümü olacağına inanmamalarının etkili olması muhtemel görünmektedir.

Ayrımcılıkla mücadele konusundaki mekanizmalardan haberdar mısınız?

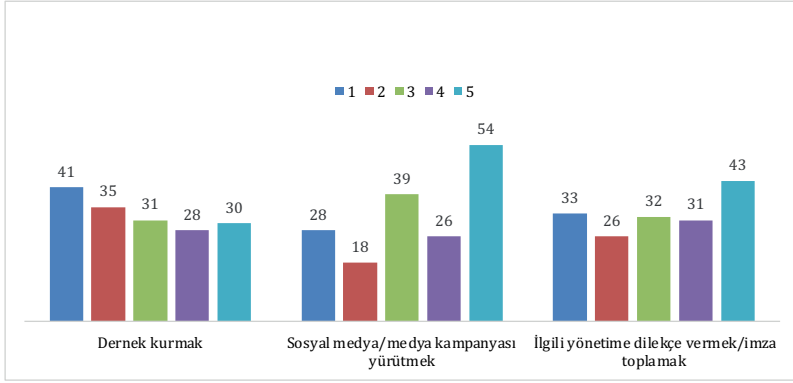
Ayrımcılıkla mücadele konusunda şikâyet mekanizmalarından haberdar olma oranı yüzde 44 olup haberdar olmayanlar ya da haberdar olursa bile bu mekanizmaları kullanma konusunda çekimser olanların toplamı neredeyse yüzde 60'a ulaşmaktadır.

Yaşadığınız ülkede ayrımcılıkla mücadele konusunda kanunların yeterli koruma sağladığını düşünüyor musunuz?

Katılımcılar arasında yaşadıkları ülkedeki ayrımcılıkla ilgili kanunları yeterli bulmayanlar (yüzde 29) ile kanunlar yeterli olsa dahi uygulamaların yeterli olmadığı düşünenlerin (yüzde 45) toplamı ise yüzde 74'tür.

Ayrımcılık ile mücadelede aşağıdakilerden hangisinin etkili olacağını düşünüyorsunuz?

Ayrımcılıkla mücadelede 54 yanıt ile sosyal medya/medya kampanyası yürütmenin en etkili yöntem olduğu belirtilmektedir. İkinci sırada ilgili yönetime dilekçe vermek/imza toplamak, üçüncü sırada ise 38 yanıt ile diğer seçeneği yer almaktadır. Etkili mücadele yöntemi olarak Dernek kurmak ise son sırada yer almaktadır.

AYRIMCILIK İLE MÜCADELEDE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİNİN ETKİLİ OLACAĞINI DÜŞÜNÜYORSUNUZ?

Mücadeleye ilişkin yazılı olarak belirtilmiş diğer önerilerden öne çıkanlar ise şunlar olmuştur:

- ◀ Ayrımcılıkla mücadelenin bir devlet politikası olmasının sağlanması
- ◀ Medyada olumlu çalışmalar yürütülmesi
- ◀ Para cezalarının verilmesi
- ◀ Siyasette aktif olunması ve hakların yasal olarak aranması
- ◀ Sosyal bilinç oluşturacak samimi bir ortamda gerçekleşecek etkinlikler düzenlenmesi
- ◀ Etkili ve bilgilendirici eğitimler verilmesi
- ◀ STK'ların ortak çalışmalar düzenlemesi
- ◀ Siyasetçilerin Müslümanlar ve göçmenler ile alakalı negatif söylemlerde bulunmaması, hedef göstermemesi
- ◀ Farklı toplumsal grupları bir araya getirecek projelerin organize edilmesi

DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

- ◀ Anket katılımcılarının %53'ü yaşadıkları ülkede eşit hak ve özgürlüklere sahip olduklarını, %77'si etnik köken veya dini temelli ayrımcılığın olduğunu, %88'i ayrımcılık vakalarında son yıllarda artış olduğunu ve %73'ü şahsen ayrımcılığa maruz kaldığını ifade etmiştir.
- ◀ Katılımcılara göre yabancı düşmanlığının en önemli sebepleri medyada azınlık gruplarının olumsuz yansıtılması, göçmen sayısının ve görünürlüğü'nün artması ve siyasetçilerin ayrımcı tutumlarıdır. En yoğun şekilde ayrımcılığa maruz kalınan alanın iş hayatı, en çok ayrımcılık yapan grubun ise kolluk güçleri olduğu ifade edilmiştir.
- ◀ Meydana gelen ayrımcılık vakalarında, vakaların resmi makamlara bildirilmesi katılımcıların bu makamların çözüm üretemeyeceğini düşünmeleri, bildirim mekanizmalarını kullanmaktaki çekimserlikleri ve bilgi eksikliği gibi sebeplerle düşük oranlarda kalmaktadır. Yaşanılan ülkede vatandaşlarımızın maruz kaldıkları ayrımcılık vakalarının önemli oranının istatistiklere yansımadağı görülmektedir.
- ◀ Ayrımcılıkla mücadele konusunda en çok ihtiyaç duyulan hususların başında, vatandaşlarımıza yönelik farkındalık artırıcı ve bilgilendirici faaliyetlerin düzenlenmesi gelmektedir.
- ◀ Ayrımcılıkla mücadele konusunda, dernek kurmaktan ziyade sosyal medya ve klasik medya araçları üzerinden kampanyalar yürütmek gibi yeni nesil mekanizmaların kullanılmasının daha etkili olacağı düşünülmektedir.

